

Archeologienota
Sint-Gillis-bij-Dendermonde (Dendermonde) -
Volaardestraat

Natasja Reyns en Vincent Smet

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/34

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	6
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	6
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze	9
2.4	Assessmentrapport	9
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	9
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	15
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	17
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	19
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	20
3	Samenvatting.....	22
4	Bibliografie	23
4.1	Publicaties	23
4.2	Websites	23
5	Bijlagen	24
5.1	Archeologische periodes	24
5.2	Plannenlijst	24
5.3	Fotolijst.....	24

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een verkavelingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

¹ <https://geo.onroerenderfgoed.be>

² <https://geo.onroerenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017B269

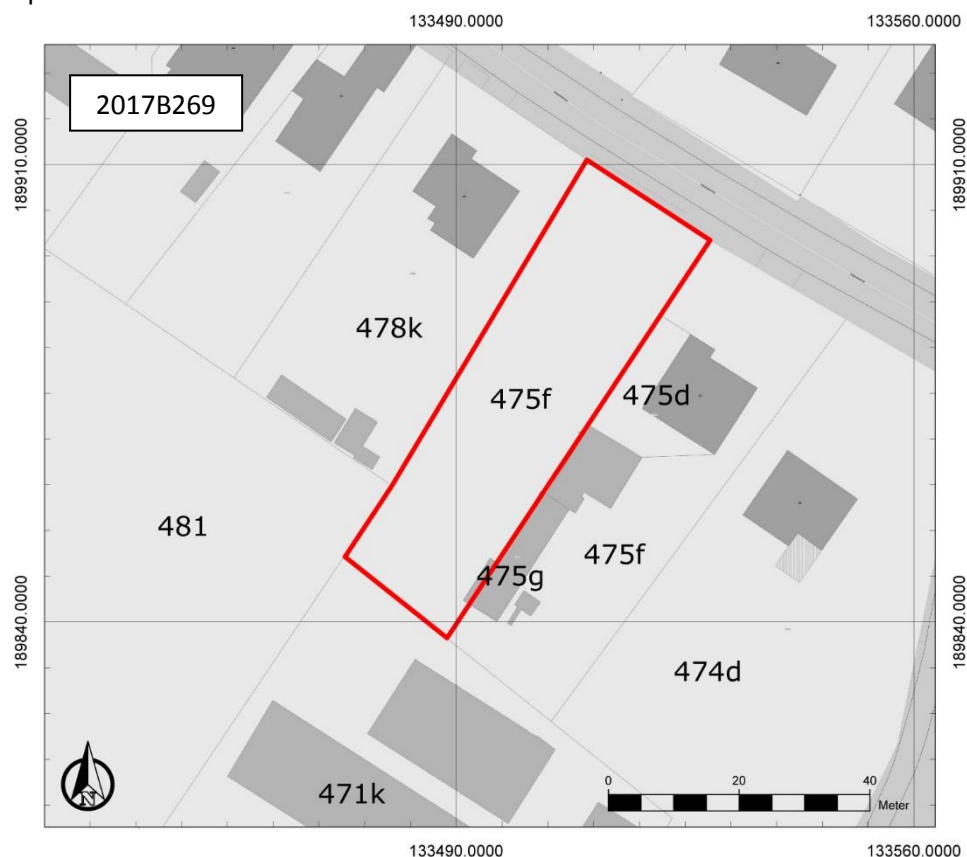
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Dendermonde, Sint-Gillis-bij-Dendermonde, Volaardestraat, Volaerdestraete

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 133510, 188911
- 133473, 189850
- 133489, 189838
- 133529, 189898

Kadastraal plan:



Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Dendermonde, Afdeling 3, sectie B, nummers 475f

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 1508 m²

Topografische kaart:



Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 21/02/2017 – 29/03/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: er zijn geen gekende verstoorde zones.

2.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal een verkaveling gerealiseerd worden, bestaande uit 2 loten voor eengezinswoningen (Figuur 3). De woningen sluiten aan op de reeds bestaande weginfrastructuur. In functie van de verkaveling wordt een zone van ca. 1508 m² afgesplitst van een groter perceel. De zone waar gebouwd mag worden, omvat voor de gehele verkaveling een oppervlakte van ca. 250 m². De aanleg van woningen betekent vermoedelijk een verstoring van ca. 50 cm diepte. De woningen mogen echter onderkelderde worden. Dit betekent plaatselijk een grotere verstoringdiepte. De exacte funderingsdiepte en -techniek van de woningen ligt in deze fase nog niet vast. De locatie van bijvoorbeeld vorstranden, regenwaterputten en huisaansluitingen, die de verstoringdiepte van de eengezinswoningen overschrijden, liggen evenmin vast in het kader van de verkaveling. Ook zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen, die een invloed op het aanwezige bodemarchief hebben.



Figuur 3: Ontwerpplan (Martens Consulting bvba)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied. Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart is niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is georeferereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden twee momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

Ook werd de erfgoedbank van het Land van Dendermonde geraadpleegd.

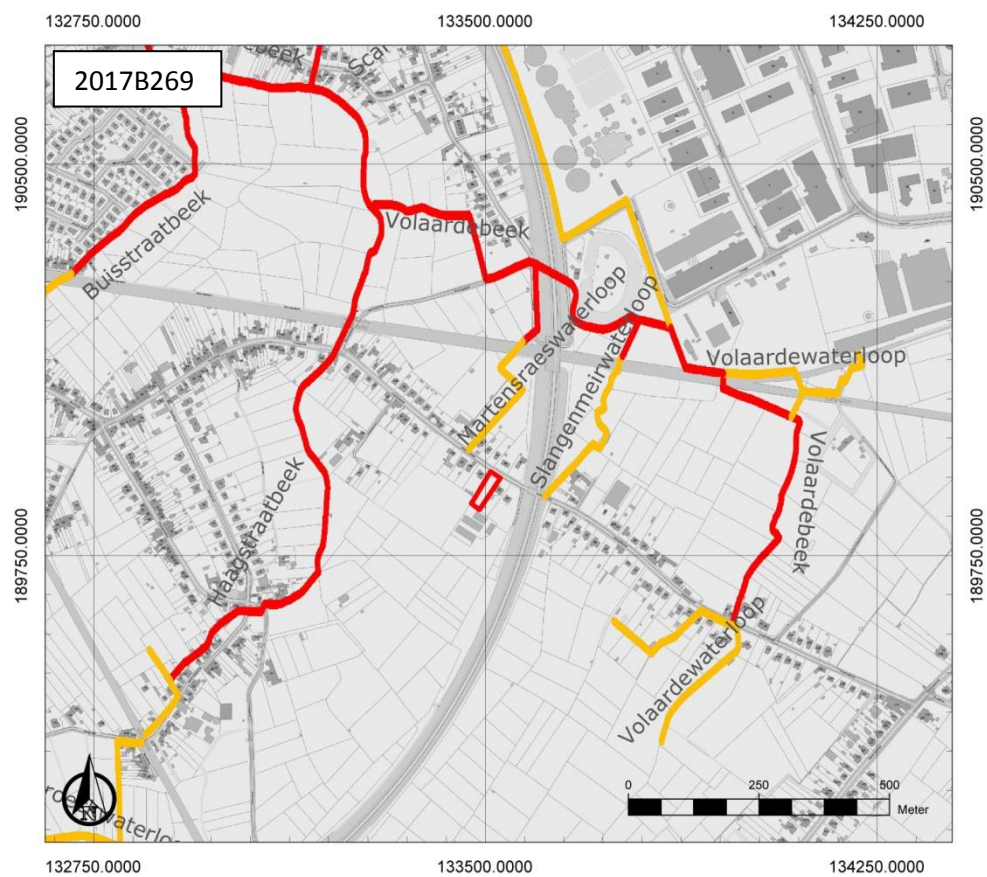
2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

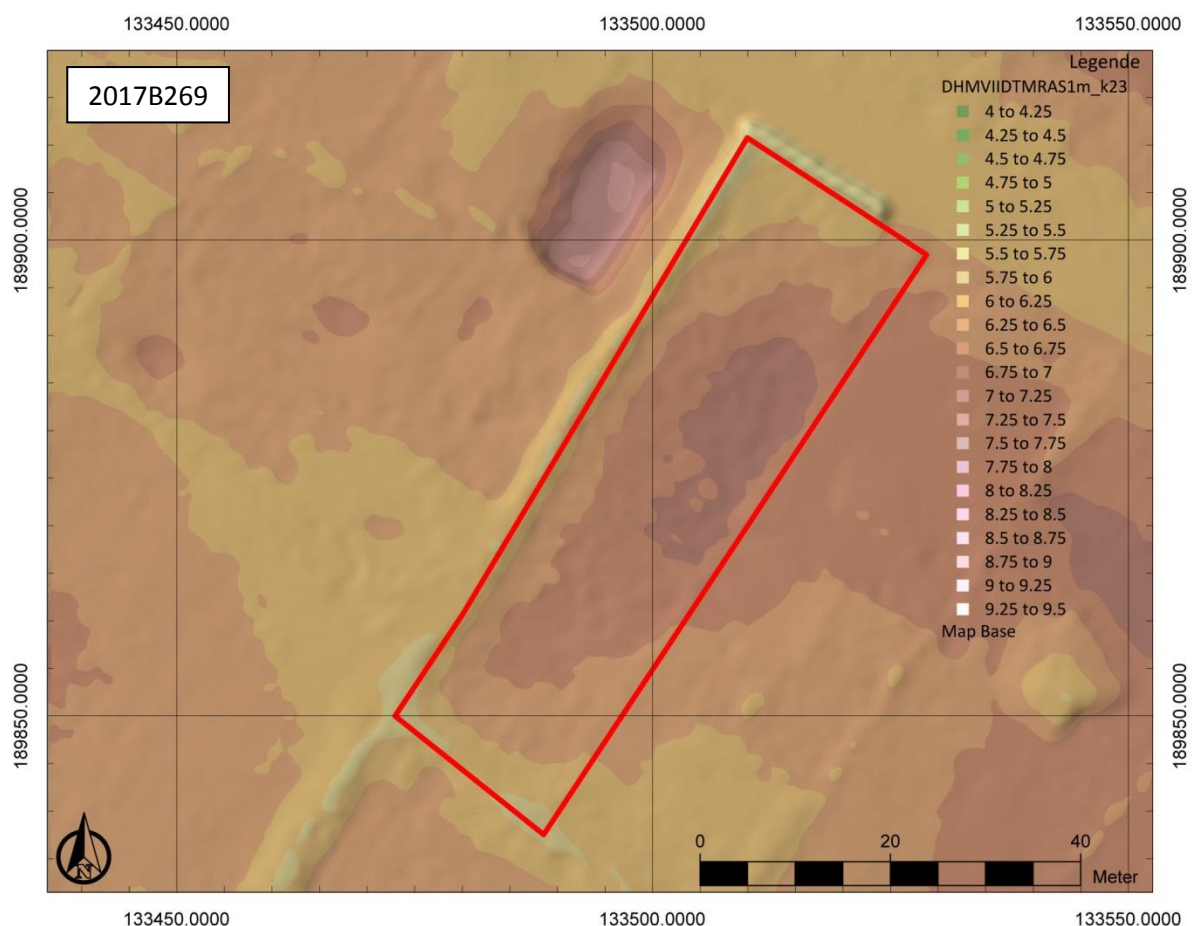
Het onderzoeksgebied is ten oosten van Dendermonde gelegen. Het terrein grenst in het noorden aan de Volaardestraat. Volgens het gewestplan bestaat een strook van 50 m grenzend aan de Volaardestraat uit woongebieden. De rest van het terrein ligt in agrarisch gebied. Hydrografisch maakt het deel uit van het Beneden-Scheldebekken. Ten noorden en ten oosten bevindt zich de Volaardebeek (Figuur 5). Vlakbij het onderzoeksgebied sluiten de Martensraeswaterloop en de Slangenmeirwaterloop aan op de Volaardebek. Ten westen is nog de aanwezigheid van de Haagstraatbeek te vermelden.



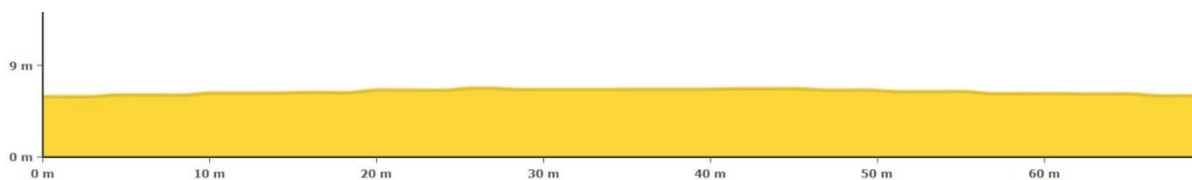
Figuur 4: Luchtfoto van 2015 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)



Figuur 5: Hydrografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)



Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met aanduiding van het onderzoeksgebied

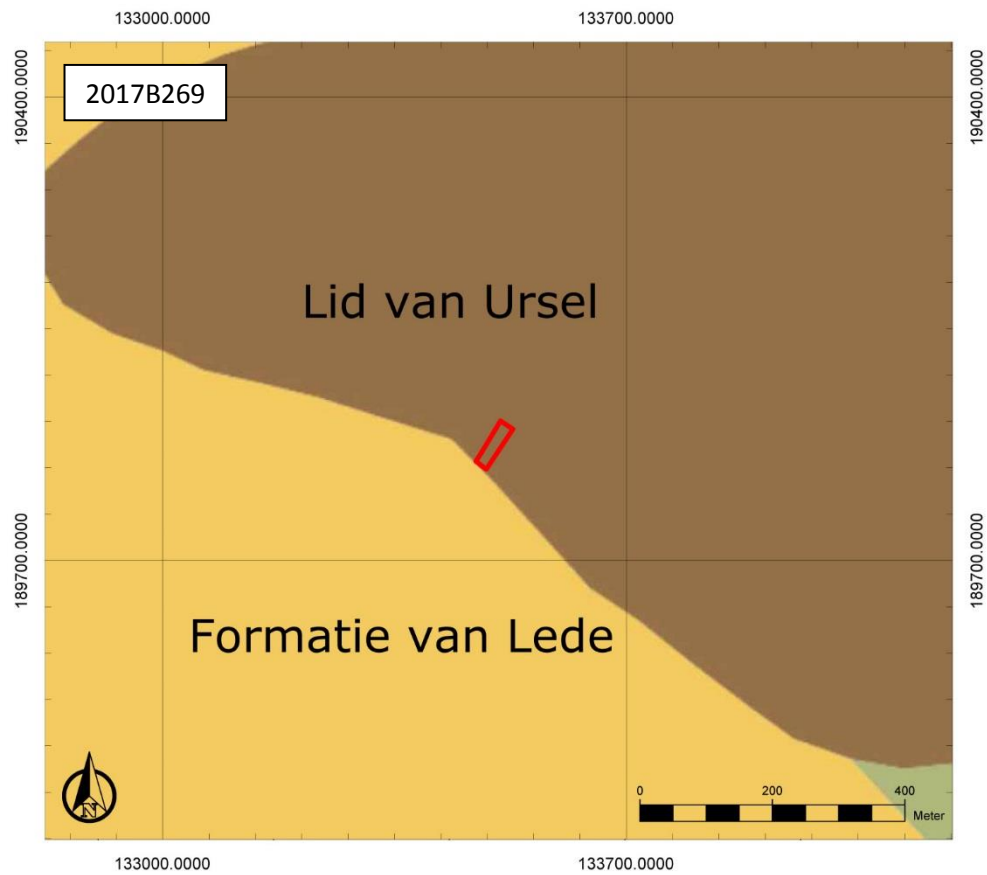


Figuur 7: Hoogteverloop van noordoost naar zuidwest (www.geopunt.be/kaart)

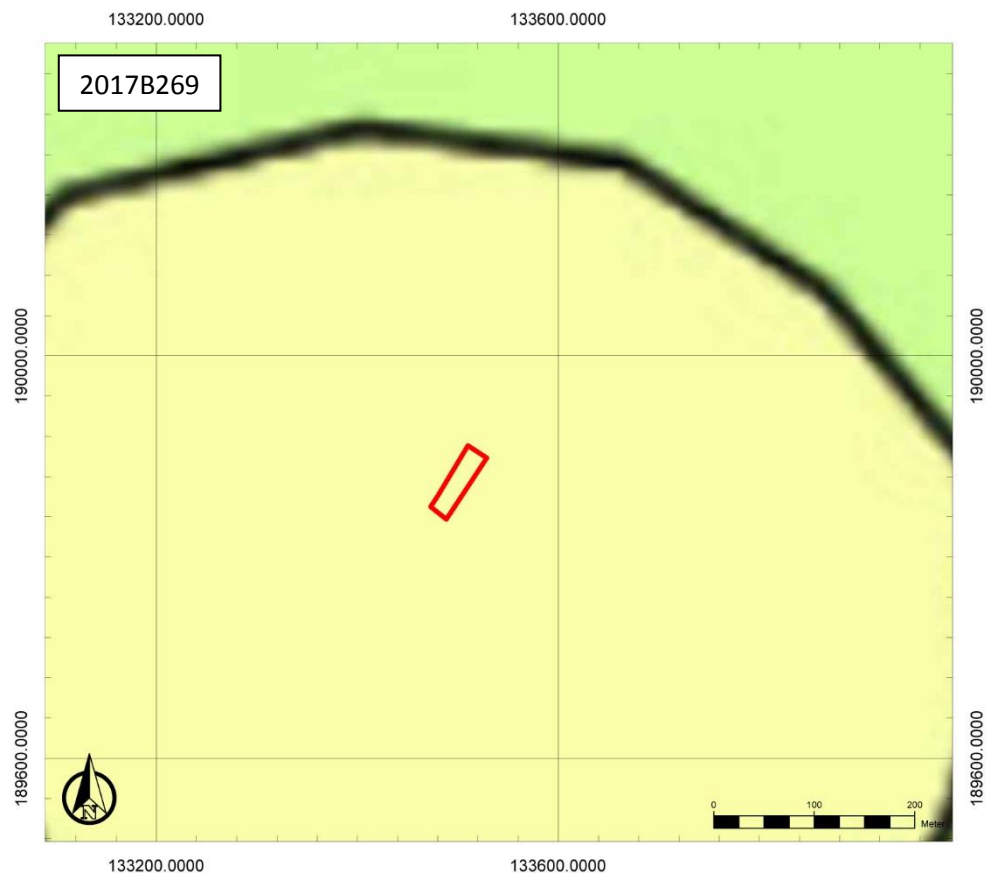
Het onderzoeksgebied bevindt zich vlak naast het viaduct van de N41. Het onderzoeksgebied zelf is iets hoger gelegen dan het terrein ten westen en ten noorden. Het vertoont een lichte heuvel. Het terrein is centraal het hoogst gelegen en helt licht af naar het zuidwesten en het noordoosten toe. Het kent een hoogte tussen 5,9 en 6,8 m TAW. De tertiaire ondergrond (Figuur 8) bestaat uit het Lid van Ursel. Dit wordt gekenmerkt door grijsblauwe tot blauwe klei zonder kalk of fossielen, die glauconiethoudend is en grof glauconietzand aan de basis bevat. Net ten zuiden van het terrein wordt de tertiaire ondergrond aangegeven als de Formatie van Lede. Deze bestaat uit lichtgrijs fijn zand dat soms kalksteenbanken en glauconiet bevat. Het bevat ook kalk, fossielen en basisgrind.

De quartairgeologische kaart (Figuur 9) geeft aan dat binnen het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk Vroeg-Holoceen, en/of hellingafzettingen van het Quartair voorkomen.³ Ten noorden van het terrein zijn onder de eolische afzettingen ook oudere fluviatiele afzettingen aanwezig van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen).

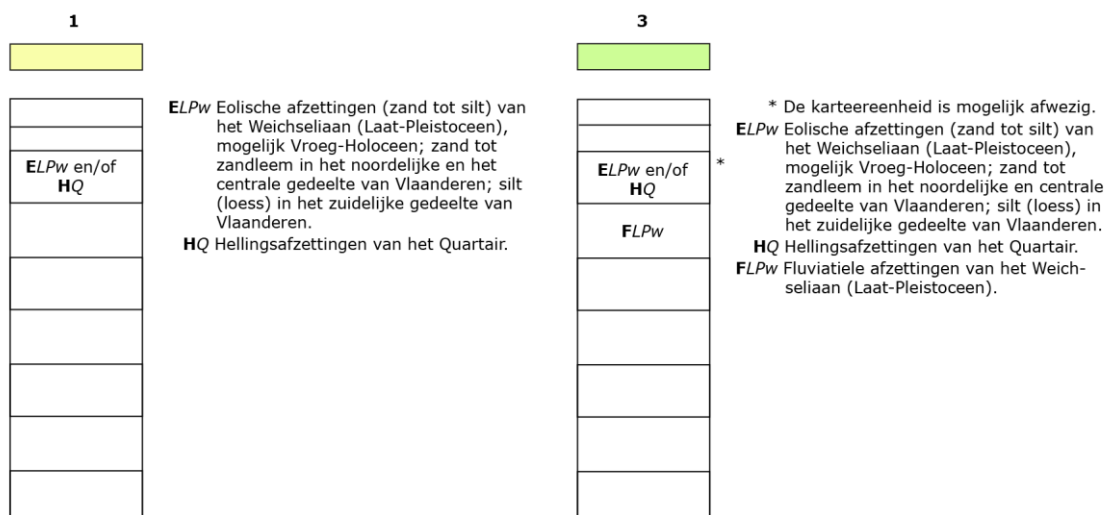
³ www.geopunt.be/kaart



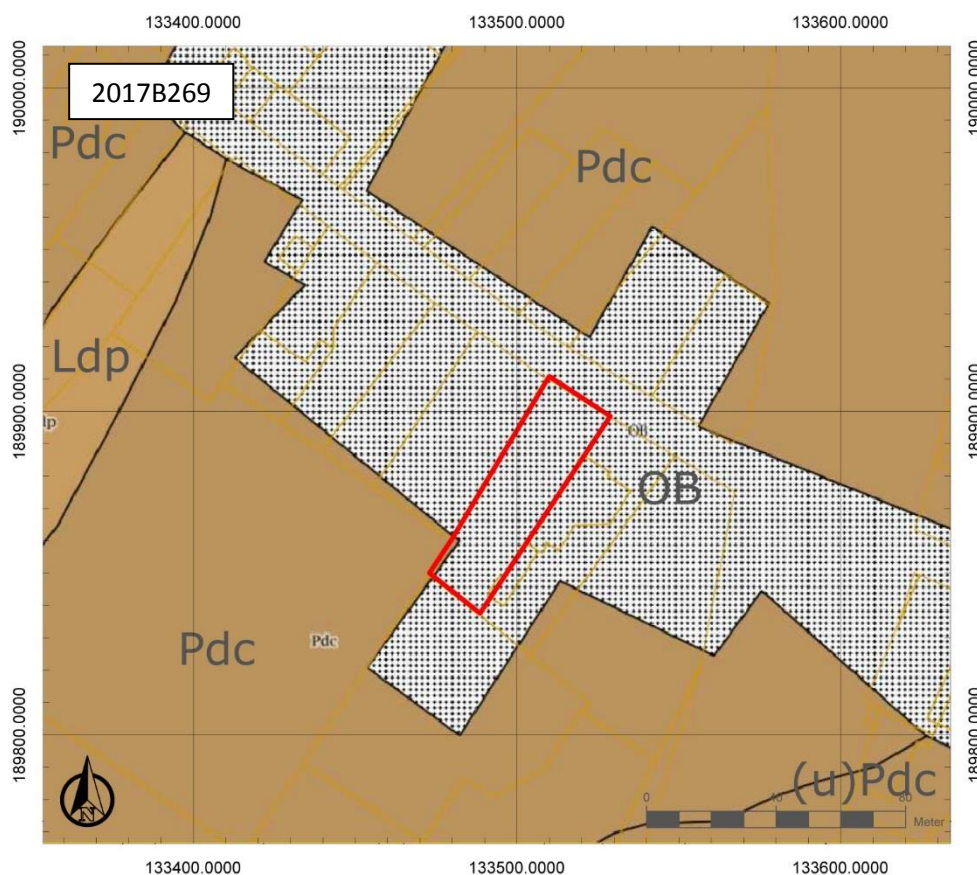
Figuur 8: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)



Figuur 9: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

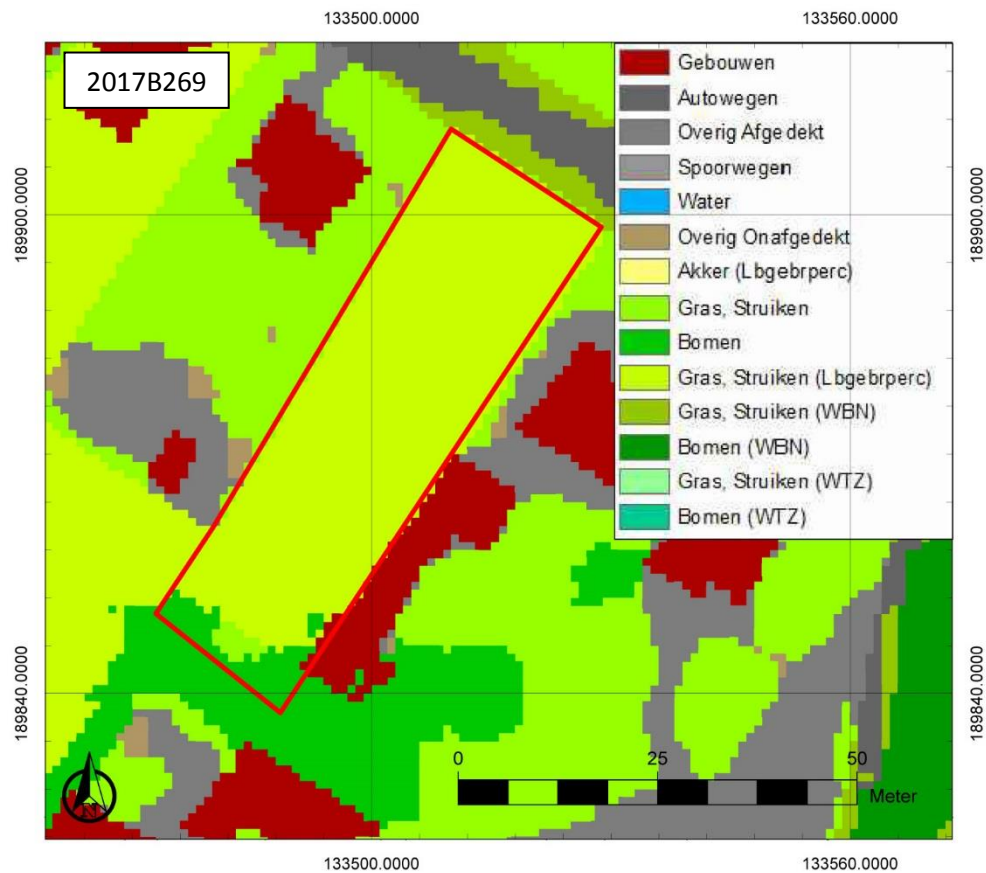


Figuur 10: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)



Figuur 11: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 11) geeft het onderzoeksgebied aan als bebouwde zone (OB). Ten noorden en ten zuiden wordt een matig natte licht zandleembodem met sterk gevlekte (bij lemige sedimenten), verbrokkelde textuur B horizont (bij zandige sedimenten) aangetroffen (Pdc). Het onderzoeksgebied wordt ingenomen door gras, struiken en bomen (Figuur 12). De potentiële bodemerosiekaart geeft aan dat de erosiegevoeligheid van het terrein zeer laag is (Figuur 13).



Figuur 12: Bodemgebruikskartaal met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)



Figuur 13: Potentiële bodemerosiekaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be), met lichtgroen: zeer laag, donkergroen: verwaarloosbaar en grijs: niet van toepassing

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

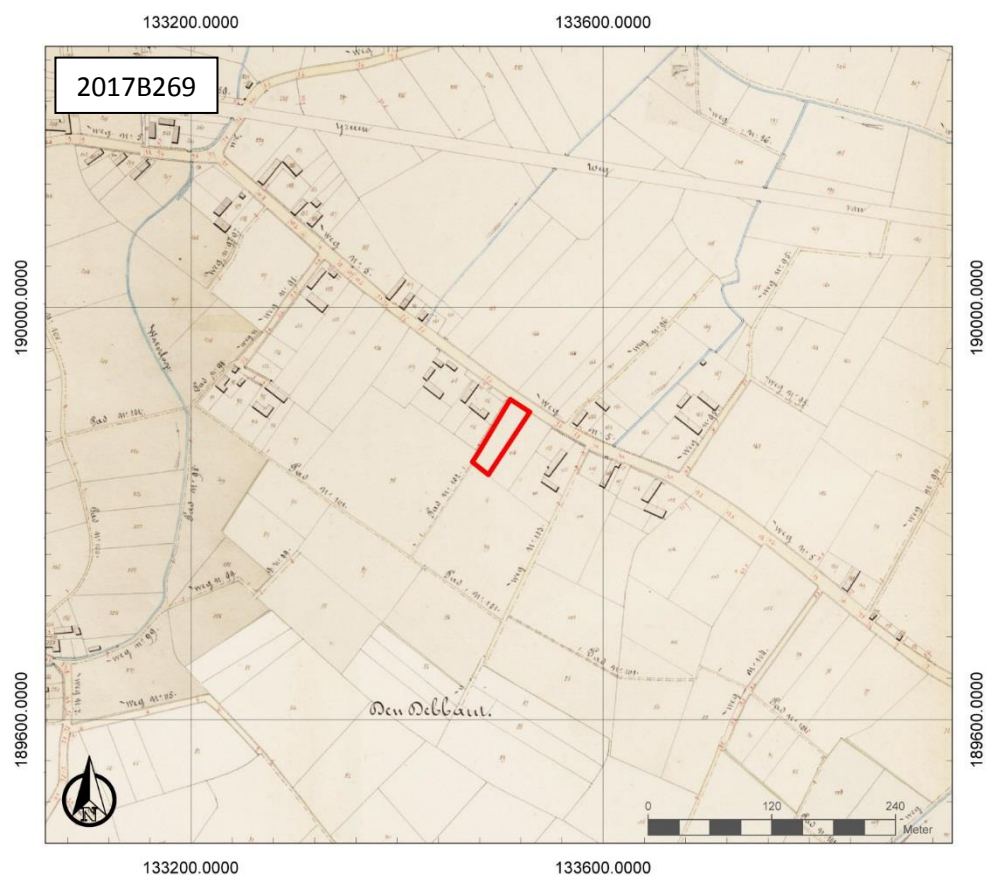
Sint-Gillis heette aanvankelijk Zwijveke, een naam die we voor het eerst vermeld vinden in 1233. De parochie is echter ouder, want vermoedelijk reeds rond het jaar 700 beschikte ze over een eigen kerkje op de Zwijvekekouter. In 1228 werd de parochiezetel echter ondergebracht binnen de muren van de aanpalende stad Dendermonde. Op het grondgebied van Sint-Gillis-Zwijveke was er sindsdien geen kerk meer.⁴ Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778, Figuur 14), is te zien dat het onderzoeksgebied bebouwd is. De Volaardestraat is reeds te zien. Achter de gebouwen is akkerland aangegeven. Ten aanzien van de kaart kan de vraag gesteld worden naar de nauwkeurigheid en de correcte georeferentie ervan, aangezien de Volaardestraat binnen het onderzoeksgebied gesitueerd wordt. Het is daarom ook niet helemaal zeker dat het onderzoeksgebied in deze periode bebouwd was.



Figuur 14: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Op de Atlas der Buurtwegen (1841) is niet langer bebouwing te zien binnen het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein in deze periode in gebruik als akkerland (Figuur 15). De Atlas cadastrale parcellaire de la Belgique van Popp uit 1842-1879 toont een gelijkaardig beeld als de Atlas der Buurtwegen. Daarom is de kaart niet weergegeven. Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 16) en uit 1979-1990 (Figuur 17) tonen dat het terrein in gebruik was als grasland, net zoals dat vandaag de dag het geval is (Figuur 4).

⁴ <http://www.toerismedendermonde.be/product/770/voorstelling-van-sint-gillis-bij-dendermonde>



Figuur 15: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)



Figuur 16: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)



Figuur 17: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt verschillende locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 18). We bespreken de vondsten zo veel als mogelijk chronologisch.

In de omgeving bevinden zich heel wat losse vondsten lithisch materiaal. Ten westen van het onderzoeksterrein, ter hoogte van CAI ID 30017 is materiaal uit het laat-neolithicum gevonden. Het gaat om een dwarspijlpunt en geretoucheerde afslagfragmenten. Verder is ook schervenmateriaal van een latere datum aangetroffen.⁵ Ter hoogte van CAI ID 30100 is een schrabber met verbrijzelde boorden gevonden.⁶ Ter hoogte van CAI ID 30114 zijn een schrabberhoofd en twee afslagen met verbrijzelde boorden.⁷ Ter hoogte van CAI ID 30113 zijn sterk verbrande kernfragmenten gevonden.⁸ Ter hoogte van CAI 30109 werd een geretoucheerde afslag gevonden.⁹ Ter hoogte van CAI ID 30110 werd een geretoucheerde afslag gevonden.¹⁰ Ter hoogte van CAI ID 30117 is een geretoucheerde afslag aangetroffen.¹¹ Ter hoogte van CAI ID 30106 werden een sterk verweerde schrabber met een verbrijzelde boord, alsook afslagproducten met verbrijzelde boorden en een silexfragment gevonden.¹² Ter hoogte van CAI ID 30107 zijn een klingfragment met verbrijzelde boord en een

⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30017, SGD 12 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30100, SGD 51 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30114, SGD 65 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30113, SGD 64 (Gemeenveld) (geraadpleegd op 22 februari 2017)

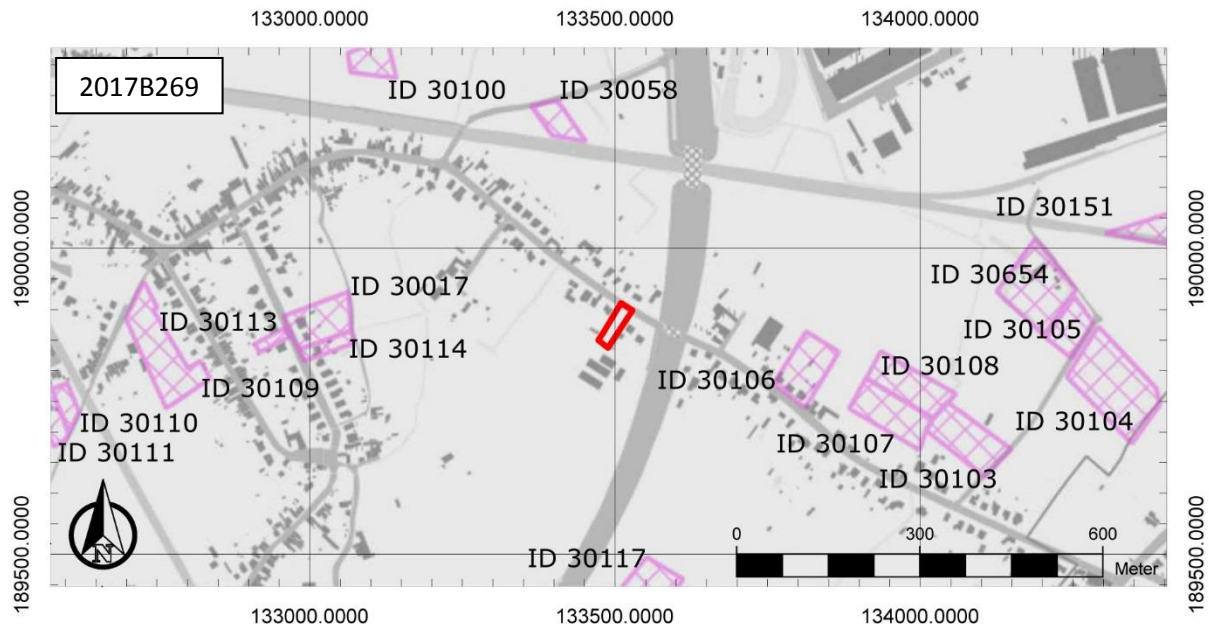
⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30109, SGD 60 (Middenveld) (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30110, SGD 61 (Gemeenveld) (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30117, SGD 68 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30106, SGD 57 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

geretoucheerde afslag van Spiennes-achtig materiaal aangetroffen.¹³ Ter hoogte van CAI ID 30108 werd een geretoucheerde afslag gevonden.¹⁴ Ter hoogte van CAI ID 30103 is een kern aangetroffen.¹⁵ Ter hoogte van CAI ID 30104 werden geretoucheerde afslagen en een klingfragment gevonden.¹⁶ Ter hoogte van CAI ID 30105 zijn natuurlijke silexfragmenten gevonden.¹⁷ Tot slot werd ter hoogte van CAI ID 30151 een geretoucheerde afslag aangetroffen.¹⁸



Figuur 18: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied
(<https://geo.onroerendergoed.be/>)

Ter hoogte van CAI ID 30111¹⁹ en van CAI ID 30058²⁰ is aardewerk uit de vroege middeleeuwen, de late middeleeuwen en de post-middeleeuwen aangetroffen. Ook ter hoogte van CAI ID 30108 is een losse vondst van aardewerk uit de vroege middeleeuwen aangetroffen.²¹ Ter hoogte van CAI ID 30100,²² CAI ID 30103,²³ CAI ID 30104,²⁴ CAI ID 30106,²⁵ CAI ID 30107,²⁶ CAI ID 30108,²⁷ CAI ID 30109,²⁸ CAI ID 30110,²⁹ CAI ID 30113,³⁰ CAI ID 30114³¹ en CAI ID 30117³² werd aardewerk uit de late middeleeuwen en de post-middeleeuwen aangetroffen.

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30107, SGD 58 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30108, SGD 59 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30103, SGD 54 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30104, SGD 55 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30105, SGD 56 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30151, SGD 86 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

¹⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30111, SGD 62 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30058, SGD 35 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30108, SGD 59 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30100, SGD 51 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30103, SGD 54 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30104, SGD 55 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30106, SGD 57 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30107, SGD 58 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30108, SGD 59 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30109, SGD 60 (Middelveld) (geraadpleegd op 22 februari 2017)

²⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30110, SGD 61 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

³⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30113, SGD 64 (Gemeenveld) (geraadpleegd op 22 februari 2017)

Ten oosten van het onderzoeksgebied (CAI ID 30654) zou zich volgens de Ferrariskaart een alleenstaande site met walgracht bevonden hebben, het Hof ter Heyden.³³ Ter hoogte van CAI ID 30151³⁴ en CAI ID 30105³⁵ is aardewerk uit de late middeleeuwen aangetroffen, met een mogelijke link met het nabijgelegen Hof ter Heyden.

Op ca. 800 m ten noorden van het onderzoeksgebied bevindt zich nog een vermeldenswaardige vindplaats: Hoogveld-J. Net zoals het terrein aan de Volaardestraat kent Hoogveld-J een matig natte zandleembodem en bevindt het zich op een hoogte van ca. 6 m TAW.³⁶ De oudste sporen dateren er uit de vroege of de midden-bronstijd en omvatten een grafheuvel en mogelijk een aangrenzende palenrij. Uit de late bronstijd werd een urngraf gevonden. Uit deze periode dateert eveneens een waterput. Deze waterput kende tijdens de ijzertijd een nieuwe gebruiksfase. Ook werd in deze periode een nieuwe waterput aangelegd, net als verschillende spiekers (graanschuurtjes). In de late ijzertijd en Gallo-Romeinse periode werden crematiegraven aangelegd in de onmiddellijke omgeving van twee enclos. Uit de Gallo-Romeinse periode dateren ook bewoningsresten, met name een waterput en een gebouw.³⁷

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

De gekende archeologische waarden in de omgeving bestaan hoofdzakelijk uit losse vondsten. Het betreft lithische artefacten uit de steentijd en aardewerk uit de vroege middeleeuwen tot post-middeleeuwen. De aanwezigheid van zo veel vondsten kan wijzen op archeologisch potentieel ten aanzien van deze periodes. Aan de andere kant lijkt het er ook op te wijzen dat het bodemarchief reeds in zeker mate aangetast is, aangezien het gaat om prospectievondsten. Op historische kaarten is nergens bebouwing te situeren binnen het onderzoeksgebied, behalve op de zogenaamde Ferrariskaart. Deze kaart heeft echter enkele problemen met de georeferentie ervan, waardoor we niet met grote zekerheid kunnen zeggen dat het onderzoeksgebied in de 18^{de} eeuw bebouwd was.

Landschappelijk kent het terrein een gunstige locatie, op een lichte heuvel op relatief korte afstand van de Volaardebeek. De bodem bestaat uit een matig natte licht zandleembodem. Op ca. 800 m ten noorden van het terrein bevindt zich de site Hoogveld-J, die een gelijkaardige landschappelijke ligging kent. Op de site Hoogveld-J werden sporen van begraving en van bewoning gevonden uit de vroege of midden-bronstijd tot de Gallo-Romeinse periode. Daarom moeten we voor het onderzoeksgebied rekening houden met een archeologisch potentieel voor gelijkaardige sporen, met eenzelfde datering.

Het archeologisch potentieel is natuurlijk ook verbonden aan de oppervlakte van het terrein en daarbinnen de zone die verstoord zal worden door de geplande werken. Met een oppervlakte van ca. 1508 m² en een zone van ca. 250 m² die daarbinnen voorzien wordt voor de inplanting van twee woningen, kunnen we stellen dat de oppervlakte van de geplande bodemingrepen beperkt is. De beperkte oppervlakte van het terrein maakt dat de kans sterk gereduceerd wordt dat relevante

³¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30114, SGD 65 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

³² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30117, SGD 68 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

³³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30654, SGD 1- Hof Ter Heyden (geraadpleegd op 22 februari 2017)

³⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30151, SGD 86 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

³⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 30105, SGD 56 (geraadpleegd op 22 februari 2017)

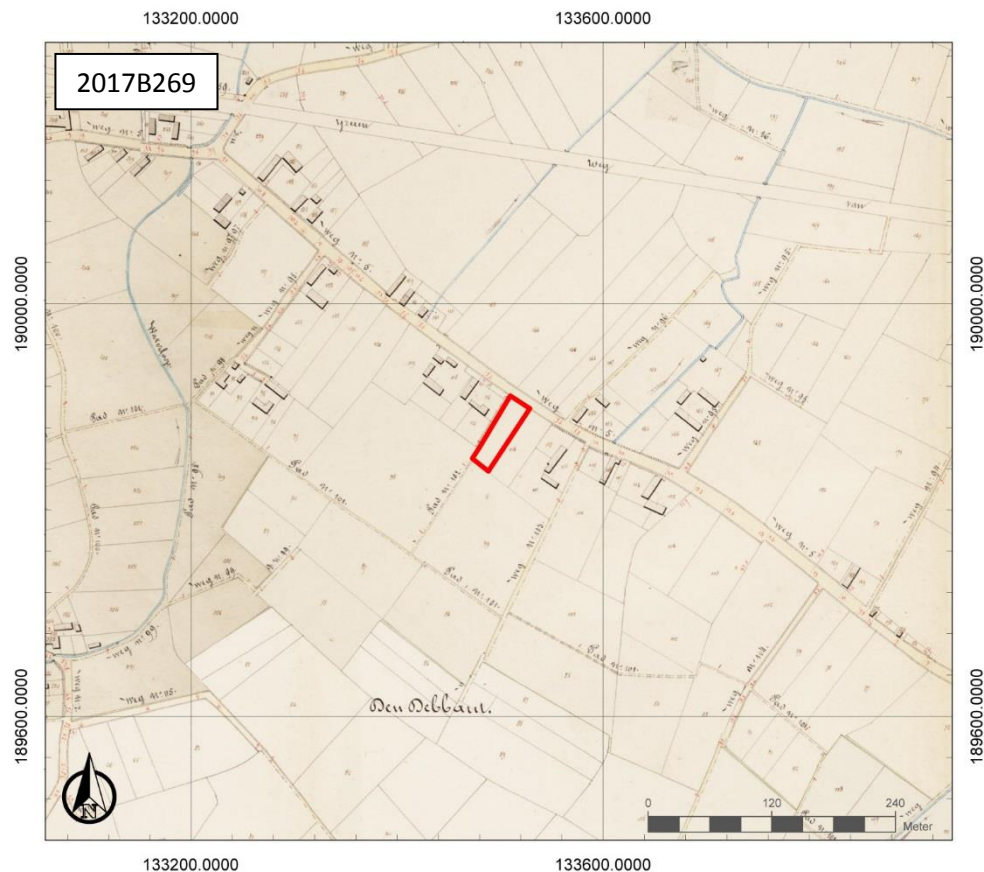
³⁶ Vandecatsye/Laisnez 2009, 7-8

³⁷ Vandecatsye/Laisnez 2009, 49

archeologische waarden aanwezig zijn. Bijgevolg kunnen we besluiten dat het archeologisch potentieel laag is.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Zoals hierboven reeds opgemerkt bestaat er enige onduidelijkheid of het terrein in de 18^{de} eeuw bebouwd was. Jongere kaarten tonen alleszins geen bebouwing binnen het onderzoeksgebied. Het terrein blijkt reeds lang in gebruik als grasland. Er zijn dan ook geen grootschalige verstoringen te verwachten.



Figuur 19: Synthesepan

Wat is de impact van de geplande werken?

Binnen het onderzoeksgebied wordt een verkaveling gepland voor twee eengezinswoningen. De woningen sluiten aan op de reeds bestaande weginfrastructuur. De beperkte oppervlakte van het terrein en de beperkte oppervlakte die daarbinnen voorzien wordt voor de bouw van de woningen (ca. 250 m²), maakt dat de impact van de geplande werken op het bodemarchief eerder beperkt is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het terrein kent een gunstige landschappelijke ligging, wat wijst op archeologisch potentieel. In de buurt is de site Hoogveld-J te situeren, die een gelijkaardige landschappelijke ligging kent. Hier werden sporen van bewoning en van begraving aangetroffen uit de bronstijd tot de Gallo-Romeinse periode. Verder zijn in de omgeving middeleeuwse vondsten gekend. Historische kaarten lijken geen historische bebouwing aan te geven binnen het onderzoeksgebied.

Het bureauonderzoek toont ondanks al deze indicatoren toch aan dat het onderzoeksgebied slechts een laag archeologisch potentieel kent. Dit is voornamelijk het gevolg van de erg beperkte oppervlakte van het terrein, waardoor de kans sterk reduceert dat relevante archeologische waarden

aangetroffen worden binnen het onderzoeksgebied. De beperkte oppervlakte van het terrein maakt dat het moeilijk is om eventueel aanwezige archeologische waarden correct te interpreteren, waardoor het potentieel op kennisvermeerdering sterk reduceert. De kosten van bijkomend archeologisch vooronderzoek wegen niet op tegen het beperkte potentieel op kennisvermeerdering. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

3 Samenvatting

Het terrein kent een gunstige landschappelijke ligging, wat wijst op archeologisch potentieel. In de buurt is de site Hoogveld-J te situeren, die een gelijkaardige landschappelijke ligging kent. Hier werden sporen van bewoning en van begraving aangetroffen uit de bronstijd tot de Gallo-Romeinse periode. Verder zijn in de omgeving middeleeuwse vondsten gekend. Historische kaarten lijken geen historische bebouwing aan te geven binnen het onderzoeksgebied.

Het bureauonderzoek toont ondanks al deze indicatoren toch aan dat het onderzoeksgebied slechts een laag archeologisch potentieel kent. Dit is voornamelijk het gevolg van de erg beperkte oppervlakte van het terrein, waardoor de kans sterk reduceert dat relevante archeologische waarden aangetroffen worden binnen het onderzoeksgebied. De beperkte oppervlakte van het terrein maakt dat het moeilijk is om eventueel aanwezige archeologische waarden correct te interpreteren, waardoor het potentieel op kennisvermeerdering sterk reduceert. De kosten van bijkomend archeologisch vooronderzoek wegen niet op tegen het beperkte potentieel op kennisvermeerdering. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Vandecatsye, S./K. Laisnez, 2009: Een toekomstige industriezone met een Keltisch-Romeins verleden. Basisrapportage omtrent het archeologisch onderzoek van Hoogveld-J te Sint-Gillis-Dendermonde, (*AS-Rapportage* 2009/01), Mechelen.

4.2 Websites

Cartesius (2017)

<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2017)

<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)

<http://dov.vlaanderen.be>

Erfgoedbank Land van Dendermonde (2017)

<http://www.erfgoedbanklandvandendermonde.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2017)

<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)

<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)

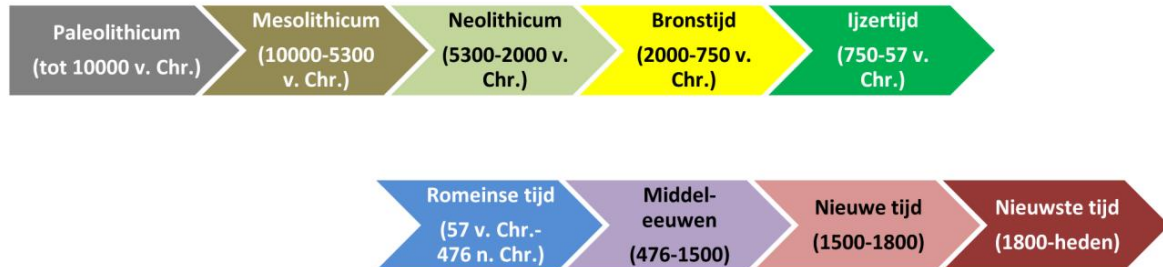
<https://www.onderzoeksbalans.be>

Stadsgeschiedenis Dendermonde (2017)

<http://www.toerismedendermonde.be/product/760/voorstelling-van-dendermonde>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes



5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2017B269

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
3	Bouwplan	Ontwerpplan	1:1	Digitaal	10/03/2017
4	Hydrografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
5	Hoogtemodel	Digitaal hoogtemodel terrein en omgeving	1:1	Digitaal	22/02/2017
6	Doorsnede	Terreinverloop	1:1	Digitaal	22/02/2017
7	Tertiaire geologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
8	Quartaargeologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
9	Bodemkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
10	Bodemgebruikskaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
11	Bodemerosiekaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	22/02/2017
12	Historische kaart	Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	22/02/2017
13	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen	1:1	Digitaal	22/02/2017
14	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	22/02/2017
15	Syntheseplan	Synthese van het bureauonderzoek	1:1	Digitaal	22/02/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst bureauonderzoek: projectcode 2017B269

ID	Type	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
F1	Luchtfoto	Toestand terrein 2015	Digitaal	22/02/2017
F2	Luchtfoto	Toestand terrein 1971	Digitaal	22/02/2017
F3	Luchtfoto	Toestand terrein 1979-1990	Digitaal	22/02/2017